

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 1 januari 2009

MEDITATIE

Rusteloos

Er ligt weer een oud jaar achter ons en een nieuw jaar voor ons: het jaar onzes Heeren 2009.

Rusteloos vervliegen de tijden, waarin het ene geslacht gaat en het andere komt. In het licht van de eeuwigheid zijn onze tijden van geen betekenis. Hoewel... de eeuwigheid is niet los te denken van de tijd, de genadetijd die ons door God geschonken is.

Want achter de ons door God gegeven tijd ligt een eeuwig wel of eeuwig wee. Mozes zegt van die tijd: Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwake.

En in al die tijden wordt niet anders dan onrust gevonden. Hoe dat komt? Wel, omdat ik moed- en vrijwillig de vrede met God verbroken en die zoete rust in het paradijs gruwelijk verstoord heb.

Het zijn de vruchtgevolgen van Adams diepe val. En daarom is er onrust niet alleen in de tijden waarin de eeuwen wisselen, maar bovenal ook in mijn bestaan, van binnen in mijn hart. 'Onrustig is het hart', zegt

Geef uzelve geen rust.

Klaagliederen 2: 18b

Augustinus, 'totdat het rust vindt in God.' En Job zegt: Een mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust.

Het is toch wel een wonderlijke tekst die boven onze meditatie staat: Geef uzelve geen rust. Toch is dat mijn hartelijke nieuwjaarswens, geliefde lezer. En wat de Heere nu in deze tekst zegt, dat is nu precies wat ik niet wil. Omdat Israël niet wilde wat God wilde, is het volk in ballingschap in Babel. Gods tuchtroede is vanwege hun ongehoorzaamheid over hen heen gegaan. Nee, de Heere laat de zonde niet ongestraft. Dat kunnen we weleens denken, maar vroeg of laat houdt God op met lankmoedigheid te zijn. O, wie zal dan kunnen bestaan als de Heere in Zijn toorn en gramschap tot ons komt?

Maar nu is er een volk in Babel, dat met de oordelen onder God terecht mocht komen. Ze hebben God in Zijn

straffen gebillijkt. Verbroken van hart en verslagen van geest hebben ze daar moeten belijden: Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Dan gaat het hart zich tot God keren, omdat God Zelf het hart neigt en het verstand verlicht. Hoor ze roepen:

*Zie op mij in gunst van boven;
Wees mij toch genadig, HEER'
Eenzaam ben ik en verschoven:
Ja, d' ellende drukt mij neer.*

En als dat nu nog onbekende klanken voor u zijn, dan hoop ik dat de rust u eens opgezegd mag worden.

Er gaat een volk over de wereld dat nergens rust meer kan vinden. Waar ze het ook zoeken, het wordt steeds hopelozener en het gaat steeds meer vastlopen in hun leven. Hoe dat komt? Wel, omdat ze de rust zoeken in zichzelf. En ze worden er steeds onrustiger van. Of ze zoeken het in het verbroken werkverbond, maar de Boom des levens wordt er niet in gevonden. Dan zoeken ze het weer bij de Sinäi, maar daar zijn niet anders dan bliksemen en donderslagen.

Onrust...

*'k Wou vluchten,
maar kon nergens heen,
Zodat mijn dood voorhanden scheen,
En alle hoop mij gans ontviel,
Daar niemand zorgde voor mijn ziel.*

Weet u wat zulke tobberds nu nodig krijgen? De Silo, de Rustaanbrenger, de Vrededorst Jezus Christus. Hij is het enige Middel tot hun rust en vrede.

Kom geliefde lezer, verstaan we daar iets van wanneer we dit lezen? Geef uzelve geen rust, dat is de boodschap die God door middel van Zijn profeet Jeremia geeft voor het nieuwe jaar. Alleen in die weg komt een zondaar tot het welaangename jaar des Heeren.

Rust niet, geliefden, in het roepen tot God om Zijn ontferming en genade. Want de rust die u nu meent te genieten is een valse en een levensgevaarlijke rust. We mogen wel spreken over Gods goedheid, dat Hij ons deze rust

Inhoud

87e jaargang

Nr. 14

- 1 Meditatie: Rusteloos
- 2 Evangelisch (22)
- 5 Serie beroemde boeken (6): ABC des geloofs
- 6 Aan het begin...
- 8 In goede orde
- 9 Uit de bibliotheek
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

nog komt te verbieden. Verhardt u dan toch niet wanneer u de stem des Heeren heden nog beluistert: Geef uzelve geen rust.

Ernstig waarschuwen we ook tegen de lijdelijke rust, waarin men zegt: 'Als God het niet doet... Als ik niet uitverkoren ben...' Hoor wat de Heere zegt: Geef uzelve geen rust. Haast u om uws levenswil! Straks is het eeuwigheid. En dan ... ? O, dan is het voor eeuwig te laat, want de hel kent geen rust. Dat is uw eeuwige bestemming wanneer u onbekeerd sterft. Een plaats waar het vuur niet gedooft wordt en waar de worm niet sterft. O, wat zal het knagen aan uw geweten: 'Had ik maar...'

Geef uzelve geen rust...

Aan hen die waarachtig rusteloos over de wereld gaan vanwege hun zonde en schuld, rusteloos vanwege het Godsgemis in hun leven, wordt ook iets beloofd. Wat belooft God dan aan zo'n jongen of meisje, man of vrouw? Roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eren. Dan is God de Getrouwe, Die het ook doen zal.

Nee... niet dat met die rusteloosheid de hemel verdiend wordt. Maar daar gaat het ook niet om bij die arme en ellendige zondaar. Het gaat om de God van de hemel en om de eer van die God. Al was er geen hemel tot beloning en geen hel tot straf. Het is Gods Geest Die in het uur van de wedergeboorte de rust opzegt en de ziel doet roepen vanuit de diepten tot God.

O, houd niet op, rusteloze en roepen-de lezer! Ook dán niet wanneer het nog benauwder wordt dan het nu misschien reeds is.

Er is er Eén, Die nog met uitgebreide armen staat te roepen tot rustelozen die naar God roepen: Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.

Zalig in die armen gesloten te worden, want alleen in die armen wordt de ware rust genoten. Waarom? Omdat Gods Vaderarmen eenmaal in de volheid des tijds Zijn eniggeboren Zoon hebben losgelaten, om door een weg van verschrikkelijke onrust de eeuwige rust voor Zijn Kerk te bereiden. Dat we dan toch zo arm als een verloren zoon of dochter, ja, als een rusteloze in Zijn armen mochten schuilen!

Nee, het is hier het land der rust niet voor Gods volk. Daarom zijn de momenten van rust Elims, uurtjes van korte duur... zo genoten, zo weer toegesloten.

Maar er blijft een rust over voor het volk van God in de hemel, omdat God hen door de oefeningen van het geloof geleerd heeft: Geef uzelve geen rust. En daarom zingen ze bij ogenblikken:

*Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart
Of bange nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

Kampen,

ds. J.J. Tanis

22

Evangelisch

In een serie artikelen maken we kennis met de evangelische beweging. We zagen hoe de evangelische liedcultuur diepe sporen trekt in de reformatorische wereld.

In dit artikel willen we inhoudelijk ingaan op de evangelische liederenschat. We kijken vooral naar liederen die ook onder reformatorische jonge-

ren populair zijn. In het volgende artikel ronden we dit onderdeel af door stil te zijn bij gospelmuziek en het verschijnsel aanbiddingsmuziek (praise). Ons uitgangspunt blijft steeds hetzelfde: Gods Woord.

Zonder risico is het niet, te schrijven over evangelische liederen. Sommigen zijn 'onder ons' zo ingeburgerd dat kritische opmerkingen niet

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1,
2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0525-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen** 9 uur.

Administratie van De Saambinder:
(m.u.v. abonnementsadministratie):
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,

tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
Postbankno. 256686 t.n.v. de admin. van De Saambinder.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

gewaardeerd zullen worden. Daar komt bij dat jongeren en soms ook ouderen zich bemoedigd en getroost voelen door bijvoorbeeld Opwekkingsliederen. Ze kregen zo een plekje in hun gevoelsleven. Tijdens het zingen van deze liederen voelden ze zich "aangeraakt door Gods liefde" zoals het heet. Dan doet het pijn als zo'n lievelingslied voor hun gevoel wordt afgekraakt. De neiging bestaat om kritische kanttekeningen direct naar zich neer te leggen. Toch lijkt me dat niet verstandig. Ook van de liederen die we zingen geldt: Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben (Jes. 8:20). Wat hebben we aan troost uit een lied dat niet met Gods Woord overeenkomt? Dat is een valse troost die ons eenmaal in de steek laat.

Johannes de Heer

Sinds jaar en dag wordt in de gereformeerde gezindte uit de bundel van Johannes de Heer gezongen. De zangbundel verscheen ruim honderd jaar geleden voor het eerst. Een verblijf in Engeland werd onvergetelijk voor Johannes de Heer, die 'ouderwets gereformeerd' was opgevoed. Hij stuitte in een boekwinkel in Londen op de liederenbundel van de Amerikaanse Ira Sankey en David Moody. Moody was een rondtrekkend evangelist in de negentiende eeuw; Sankey dichtte en zong liederen die aansloten op de toespraken van zijn vriend.

Johannes de Heer vertaalde een aantal liederen van Sankey, haalde gezangen uit de bundel van het Leger des Heils, voegde er een aantal psalmen aan toe en dichtte zelf ook liederen. Zo verscheen in mei 1905 een bundel met 675 liederen die al in talloze huisgezinnen en op koren zijn gezongen. Na honderd jaar zijn er meer dan 300.000 muziekbundels van Johannes de Heer verschenen. Van de tekstuutgaven zijn er ruim een miljoen verkocht. Lieder als "Veilig in Jezus armen", 't Scheepke onder Jezus hoede" en "Heer, wees mijn gids" hebben geleidelijk aan een vast plaatsje gekregen in allerlei reformatische liederenbundels.

Eenvoudig geloven

Welk geestelijk karakter draagt de bundel? Dit sluit nauw aan bij de persoonlijke ervaring van Johannes de Heer. Op 30-jarige leeftijd, zo schrijft hij, bad hij op een avond: "Heer, ik wens een kind van U te worden. Er zijn mensen die zeggen dat ik het

maar eenvoudig moet geloven en Uw Woord zegt ook dat we eenvoudig geloven moeten. Welnu, Heer, dan geloof ik nu dat Jezus Christus ook mijn Verlosser en Zaligmaker is." Zo ging Johannes slapen. "Doch toen ik 's morgens wakker werd, was alles

Sinds jaar en dag wordt in de gereformeerde gezindte uit de bundel van Johannes de Heer gezongen. De zangbundel verscheen ruim honderd jaar geleden voor het eerst.

nieuw geworden, het jubelde in mijn hart."

Het is te begrijpen dat Johannes de Heer zich aangetrokken voelde tot de evangelische beweging en zich voortaan in deze kringen bewoog. Deze invloed is ook duidelijk merkbaar in zijn liedbundel. Daarin wordt vrijwel altijd op een algemene wijze gesproken over het verlossingswerk van de Heere Jezus. Een flink gedeelte van de liederen gaat over het lijden en sterven van de Heere Jezus. Voor wie stierf Hij? Op tientallen plaatsen antwoordt de bundel "voor mij" of "voor u". In lied 192 wordt de algemene verzoening ronduit gezongen: "Ja, Jezus stierf voor ieder op Golgotha; Zijn kruisdood bracht verlossing, voor elk genâ" (Lied 192).

In het bekende en veelgezongen lied "Alzo lief had God de wereld..." zijn zelfs enkele woordjes toegevoegd. Johannes 3:16 wordt daardoor zomaar op de zanger toegepast als het klinkt: "Dat Hij *aan ons* heeft gegeven, Zijn eengeboren Zoon". In Johannes 3:16 staan de woorden "aan ons" niet; binnen een sfeer van de algemene verzoening is het haast vanzelfsprekend dat ze worden toegevoegd. Maar ze brengen de zanger wel op een dwaalspoor! Was dit de oorzaak dat Hendrik de Cock, de vader van de Afscheiding, toen al zoveel bezwaar had tegen de bundel Evangelische gezangen? Al zingende worden de gereformeerden van de zaligmakende leer afgetrokken en een valse leer ingevoerd, zo schreef de Delfzijlse koopman Klok. En daar was De Cock het van harte mee eens.

Eentonig

In 1928 waarschuwde de gereformeerde predikant dr. C. Bouma al tegen de bundel van Johannes de Heer in zijn boek *Geen algemeene verzoening*. Hij noemt in zijn boek een

aantal liederen en komt tot een aangrijpende conclusie dat het zalig worden in de bundel aan de mens ligt. "Dat is het gevaarlijke en on-Schriftuurlijke Evangelie der algemeene verzoening, waartegen wij ons moeten kanten. Om der waarheid wil. Om de eere van Christus. En om het heil van zondaars te bevorderen."

De kerkhistoricus B. de Groot onderzocht de bundel van De Heer nauwkeurig en kwam tot de conclusie: "De bundel is eentonig in die zin dat hij enkel draait om de verlossing en de hemel." De worsteling om een genadig God te mogen kennen komt er vrijwel niet in voor. Alle nadruk ligt op de oproep om "Jezus, Die voor u stierf" aan te nemen. Het laatste couplet van lied 54 luidt: "Hoort, Jezus noodt u: komt tot het feest, kom, arme zondaar stel niet uit, de Vader roept u een welkom toe, kom, neem nu een vast besluit."

Datzelfde gebeurt in het veelgezongen lied: "Er is een heuvel, ver van hier, zijn naam is Golgotha." Het refrein ervan, dat vier keer wordt gezongen, luidt: "Richt naar het kruis uw oog en zie, daar stierf Gods Zoon voor u; versmaad, o vriend, dat offer niet, kom tot de Heiland nu." Zeker na het derde couplet is de boodschap van het refrein duidelijk. Daar wordt gezongen: "Aan 't kruis droeg Jezus onze schuld, Zijn dood bracht ons genâ; Hij heeft voor ons de wet vervuld, voor mij, halleluja!"

Eigenlijk is het verbazend dat de bundel van Johannes de Heer zo'n vertrouwde plaats kreeg in de reformatische huisgezinnen. Komt het doordat een aantal psalmen een plaats kreeg in de bundel? Of dacht men niet na over wat gezongen werd? Zijn de vriendelijke melodieën soms de oorzaak geweest? De liederen van De Heer zingen immers gemakkelijk en raken het gevoelige hart. En daar zijn we nu eenmaal gevoelig voor.

Opwekkingsliederen

Wat voor de liederen van Johannes de Heer geldt, geldt veel sterker voor de bundel Opwekkingsliederen. De woorden en de melodieën roepen een bepaalde sfeer op van geborgenheid, rust en blijdschap.

Veel jongeren weten ondertussen niet dat de Opwekkingsliederen rechtstreeks uit de Pinksterbeweging vandaan komen. In 1978 werd in Den Haag een Pinkster Europa Conferentie gehouden, waarvoor een speciaal themalied geschreven moest worden. Het werd een lied dat dertig jaar

later nog zeer populair is binnen de evangelische beweging: "Samen in de naam van Jezus, heffen wij een loflied aan..."

Al eerder verscheen een bundel Opwekkingsliederen op initiatief van het echtpaar Ben en Wiesje Hoekendijk, twee bekenden binnen de pinksterkringen. Mevrouw Hoekendijk vond dat de bundel van Johannes de Heer te weinig aanbiddingsliederen bevatte. Daarmee worden bedoeld liederen waarmee de zanger zich rechtstreeks tot God richt om Hem te aanbidden in Zijn grootheid en genade. Mensen die de "keuze voor Jezus" maken, willen hun gevoelens graag uiten in liederen. Door de psalmen kan dat onvoldoende, vinden ze. Daarom moesten er nieuwe liederen komen. Deze liederen hebben binnen de evangelische beweging inmiddels de psalmen en andere gezangen bijna helemaal verdrongen.

Ook binnen de reformatorische kringen maken de Opwekkingsliederen een geweldige opmars. Dat bewijzen de zangbundels die verschijnen. In de liederenbundel van de Hervormd Gereformeerde Jeugdbond (HGJB) staat een hele reeks opwekkingsliederen. De gele zangbundel van uitgeverij Boekhout –bekend van de gezins- en evangelisatiekampen– heeft flink wat opwekkingsliederen opgenomen. Zeven jaar geleden begon de Goudse Sins-Jansgemeente met het zingen van Opwekkingsliederen tijdens speciale diensten. En waar wordt "Als een hert dat verlangt naar water" tegenwoordig niet gezongen? Ook dit lied komt uit de Opwekkingsbundel.

Psalmen

Vanzelf kunnen we niet de hele bundel opwekkingsliederen bespreken. Het zijn er inmiddels een kleine 700 en ruim 250 speciaal voor kinderen. Hun aantal groeit nog steeds. We richten ons op de liederen die ook in reformatorische kringen geliefd zijn. Soms klinkt het argument dat er Opwekkingsliederen zijn die rechtstreeks op de Bijbel teruggaan. Laten we daar vooral naar kijken. Het lied "Welzalig de man, die niet wandelt, in de raad der goddelozen..." is inderdaad een vertolking van Psalm 1:1-3. Maar waarom stopt het lied bij vers drie, waardoor er niet gezongen wordt over de weg van de goddelozen? De twee wegen, die zo ernstig in Psalm 1 doorklinken, worden versmald tot één weg. Dat is een ernstige ingreep, een halve waarheid.

Het veelgezongen lied "De Heer

regeert, dat de aarde juicht" is een vertolking van Psalm 97. Echter, zo laat drs. S. Schipper in zijn scriptie over de Opwekkingsliederen zien, er wordt heel wat weggelaten uit Psalm 97. Wat? Bijvoorbeeld vers 2, dat spreekt over Gods recht, vers 8 over Gods gerichten en vers 10 met de oproep het kwade te haten. Ook nu, een verminkte psalm. Waarbij de genoemde beginregel van het Opwekkingslied drie keer moet worden herhaald. Wie die lied ooit heeft horen zingen, met de begeleiding erbij, weet wel hoe opzweepend het dan klinkt.

Ook binnen de reformatorische kringen maken de Opwekkingsliederen een geweldige opmars. Dat bewijzen de zangbundels die verschijnen.

Schuld

Populair is ook het lied waarin Psalm 51:12-14 in de Engelse taal wordt gezongen: "Create in me a clean heart, o God." Dat lijkt mooi. Zo wordt toch een boetpsalm gezongen, die anders eigenlijk nooit te horen zijn binnen de evangelische beweging. Echter, waarom zijn deze verzen eruit gehaald? In vers 11 lezen we een belijdenis van schuld, die de rode draad is door de psalm. Maar het lied begint bij vers 12. Paste vers 11 er niet bij? Na vers 14 komen weer verzen waarin de schuld wordt beleden. Maar daar is het lied al gestopt. Het stuk van de ellende uit Psalm 51 is dus weggelaten. Waar in de Opwekkingsbundel komt dit stuk wel tot zijn recht?

Met lied 54 lijkt het beter gesteld te zijn. Daar wordt heel Psalm 117 psalm gezongen: "Looft de Heere, alle gij volken, prijst Hem, alle gij natiën..." Hoewel, als ik Psalm 117 lees, lees ik een wat andere tekst. Het lied is namelijk niet uit de Statenvertaling overgenomen - dat gebeurt nooit bij de Opwekkingsbundel - maar uit de Nieuwe Vertaling, die

onder ons altijd is afgewezen. Nu wil ik toegeven dat de verschillen bij Psalm 117 niet al te groot zijn. Maar er komt nog iets bij. Psalm 117 eindigt met Hallelujah! Een inhoudrijk woord. Het is een genadewonder als iemand dat vanuit de beleving van het hart mag zingen. Maar waarom wordt het woord in het genoemde Opwekkingslied wel acht keer herhaald? Heeft de Heere dat opgedragen, of hebben mensen dat bedacht? Als de Heere het woord één keer aan het einde van de psalm liet zetten, welk recht hebben wij om het acht keer te zingen? Opnieuw een typische trek uit de bundel. In de Bijbel komt het heilige woord Hallelujah 28 keer voor, in de opwekkingsliederen 315 keer! In de Bijbel staat het woord telkens één keer, in verschillende liederen wordt het er tussendoor gestrooid, als krenten in de pap. Mag dat met zo'n heilig woord?

Als een hert

Het populaire lied "Als een hert dat verlangt naar water, zo verlangt mijn ziel naar U" lijkt een rechtstreekse vertolking te zijn van Psalm 42. Echter, met dit eerste zinnetje houdt het ook op. De rest van het lied staat los van Psalm 42. Het gaat over in uitdrukkingen die binnen de evangelische beweging een heel eigen betekenis krijgen, zoals: "U alleen kunt mijn hart vervullen" en: "Aan U alleen geef ik mij geheel". En, als we letten op het ene zinnetje dat uit de onberijmde psalm komt: verlangt het hert in Psalm 42 naar water? In de Statenvertaling lezen we over schreeuwen. Het is een hijgen van dorst, een schreeuw vanuit de nood. Van die *nood* klinkt niets meer door in het Opwekkingslied. In combinatie met een zoete, lieve melodie is "Als een hert dat verlangt" geen waarheidsgetrouwe vertolking van Psalm 42. Laten we ons niet vergissen: de Opwekkingsbundel is geen bundel die betrouwbaar is. Als dat al blijkt uit de liederen die terug willen gaan op de Bijbel, hoe eenzijdig zal de rest van de bundel dan zijn?

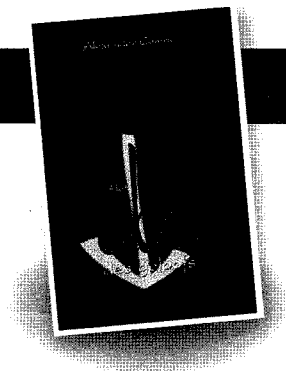
(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

ABC des geloofs

door dr. Alexander Comrie

De geschriften van Alexander Comrie zijn voor velen tot zegen en onderwijs geweest. Voor de Gereformeerde Gemeenten heeft Comrie – mede door de invloed van ds. G.H. Kersten – grote betekenis gehad. In dit artikel schrijven we iets over Comries eerste theologische werk: het ABC des geloofs, gepubliceerd in 1739. Het is ook zijn meest eenvoudige stichtelijke werk.

Een Schotsman

Een 'Schotsman'. Zo noemde hij zichzelf wel eens. Of: 'Scoto-Brittannus', de 'Schotse Brit'. Van geboorte een Schot, is Alexander Comrie op ongeveer twintigjarige leeftijd naar Nederland gekomen. In Comrie zien wij een merkwaardige samenvloeiing van het Schotse en het Nederlandse theologische erfgoed. Theodorus Avinck, Comries vriend en volgeling, schrijft in zijn Voorbericht op de tweede druk van Comries Catechismusverklaring, dat Schotland Comrie aan ons heeft gegeven. Het is niet geheel duidelijk waarom Comrie niet in Schotland naar de universiteit is gegaan en evenmin waarom en wanneer hij precies naar Nederland is vertrokken. In elk geval kwam hij in of iets na 1725 in ons land aan, rond zijn twintigste levensjaar. Invloedrijke relaties hebben in Nederland de weg tot de theologische studie voor de jonge Schot gebaad. Na studies in de theologie en wijsbegeerte in Groningen en Leiden nam Comrie in 1735 een beroep aan naar de gemeente van Woubrugge. Zo'n achtendertig jaar mocht deze gemeente hem als herder en leraar hebben.

Het ABC des geloofs was niet het eerste boek dat Comrie het licht deed zien. In 1734 was hij gepromoveerd tot doctor in de wijsbegeerte. Comrie behaalde zijn titel na verdediging van zijn proefschrift, getiteld *De Moralitatis Fundamento et Natura Virtutis* (Over het fundament van de zedelijkheid en de natuur van de deugd). Wie enigszins op de hoogte is van de

omvang van een doorsnee theologische dissertatie in onze tijd, zal opkijken bij het vernemen van het aantal bladzijden van het proefschrift van Comrie: afgezien van een inleiding en stellingen slechts zeventien pagina's! Het is niet helemaal duidelijk waarom Comrie een doctoraat in de filosofie heeft verkozen boven een in de theologie.

Zielenherder

Als predikant heeft Comrie veel van zijn tijd in de studeerkamer doorgebracht. Bekend is zijn uitspraak in de 'Opdracht' van de *Eigenschappen des geloofs* (1744), dat hij genoemd boek aan de gemeente van Woubrugge opdraagt 'om dus eenige hun klaagen, dat wy zo weinig uitgaan, te doen staken. Dat wy zo weinig uitgaan, hopen wy, dat gylieden ten besten zult nemen; wy hebben het nooit tot eene gewoonte gehad, gelijk sommige, die dat doen tot veele stichtinge Ik ben voor het verborgen Eenzaam'. Comrie kwam dus weinig in zijn gemeente.

In 1739 deed Comrie zijn tweede pennenvrucht het licht zien, en dit boekje was een treffend voorbeeld van de manier waarop hij vanaf de kansel als zielenherder functioneerde.

Misschien speelde hier ook een zekere verlegenheid een rol. Toch wil dit niet zeggen dat hij alleen leraar en geen herder was. Zijn herderschap oefende hij uit vanuit zijn studeerkamer. Het is onmogelijk te zeggen voor hoevelen hij op deze wijze, ook na zijn sterven, door zijn nagelaten preken een ware zielenherder is geweest. In 1739 deed Comrie zijn tweede pennenvrucht het licht zien, en dit boekje was een treffend voorbeeld van de manier waarop hij vanaf de kansel als zielenherder functioneerde. Het was een werk van heel andere aard als zijn

wijsgerige dissertatie. Het is tevens zijn meest bekende en misschien ook wel meest geliefde publicatie geworden, het ABC des geloofs. In dit stichtelijke boekje behandelde Comrie een aantal werkzaamheden van het geloof aan de hand van het alfabet. Het heeft hem enig peinzen gekost voor hij op de titel is gekomen. Uiteindelijk heeft hij voor deze titel gekozen. Waarom? Om enerzijds, zo bracht hij het zelf onder woorden, de kleinen in de genade niet te bedroeven en anderzijds de verder gevorderden niet te lang staande te houden bij de werkzaamheden van de zuigelingen.

We begrijpen wat Comrie daarmee bedoelt: zou hij de werkzaamheden van het geloof hebben behandeld aan de hand van de opwas in de genade, dan zouden de 'kleinen' naarmate het boek vorderde mismoedig kunnen worden, terwijl de 'verder gevorderden' te lang zouden moeten stilstaan bij de werkzaamheden van de 'zuigelingen'. Dat wilde Comrie voorkomen; vandaar de behandeling aan de hand van het alfabet. Zo begint het ABC met een verhandeling over het 'Aandoen van Christus', terwijl het laatste (lange) artikel gaat over het verwachten van de Heere. Deze pastorale aanpak is voor hem altijd typerend gebleven. In feite is het ABC een prekenbundel. Om het boekje niet te groot en dus te duur te maken, heeft de auteur steeds de inleiding, het tekstverband en de toepassing van elke preek weggelaten. Niet elke letter van het alfabet gaf Comrie aanleiding tot schrijven. Zo merkt hij op dat hem 'onder de letter F geen geloofsbenaming is voorgekomen'.

De uitgave van het ABC die thans voor me ligt, is er een uit 1939, naar de uitgave van 1746. Ik heb het boek jaren geleden van mijn vader gekregen. Reeds lang geleden maakte het gedeelte dat gaat over het woordje 'amen' diepe indruk op me. Comrie beschrijft daarin hoe het een van de werkzaamheden van het geloof is, dat

Levensloop

Alexander Comrie wordt op 16 december in 1706 geboren te Perth (Schotland). In 1725 komt hij naar Nederland, waar hij theologie gaat studeren in Groningen en later in Leiden. In het jaar 1739 verschijnt zijn boek "ABC des geloofs". Andere werken van Comrie zijn "Verhandeling van enige Eigenschappen des zaligmakenden geloofs" (1744), "Verzameling van Leerredenen" (1749), "Stellige en praktikale verklaring van de Heidelbergse Catechismus" (1753), "Examen van het Ontwerp van Tolerantie" (1753/59) en "Brief over de rechtvaardigmaking des zondaars" (1761). In 1773 gaat Comrie met emeritaat. Een jaar later overlijdt hij. Comrie werd begraven in de St. Janskerk te Gouda.

't bijzonder, wie gij ook zijt, te helpen, dan gij zijt om geholpen te worden'.

Johanna de Heyde

Comrie droeg zijn boek op aan de moeder van zijn overleden vrouw en aan zijn zwager, haar broer. Opmerkelijk is de manier waarin Comrie in de 'Opdracht' van het ABC zijn vrouw ter sprake brengt.

In 1737 was hij getrouwd met de 27-jarige Johanna de Heyde, een zuster van een medestudent van Comrie in Groningen.

Het huwelijk heeft slechts ruim een jaar geduurd.

Kort na de geboorte van haar enige dochter werd Johanna uit het leven weggenomen. Uit Comries woorden in het ABC des geloofs leren we Johanna kennen als een lieve, zachtmoedige vrouw.

Haar gemis is hem zeer zwaar gevallen: 'Mij was het bitter, seer bitter, ja onuitsprekelyk smertelyk...'

Hij roemde niet alleen haar "soete hulpe" bij zijn studiën, maar ook het feit dat zij machtig was in de Schriften.

Bekend zijn de woorden geworden waarmee zij hem aanspoorde, eenvoudig te zijn in de prediking: 'Gij kunt niet genoeg geloven, hoe onvatbaar de menschen zijn...'

*Werd Macedonisch vorst met recht genoemd den Grooten,
Omdat gans Asiën zijn scepter hulde bood?
Dees Alexander, in dit somb're graf beslooten,
Was grooter, want zyn pen verwon en Hel en Dood.*

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

de ziel van de zondaar een volkomen toestemming leert geven aan alles wat God zegt. De zondaar leert 'amen' zeggen op het oordeel dat God over hem uitspreekt, maar ook over de genadeboodschap in Christus Jezus, zowel op de Wet als op het Evangelie! Drie citaten wil ik u uit dit mooie boekje geven. Jaren geleden heb ik ze onderstreept. Hier komen ze: 'Het geloof is de pijp, waardoor het genadewater vloeien moet' (naar aanleiding van het 'Blijven in Christus'). En: 'O, ellendig geslacht van mensen, die zich met het werk van voor twintig jaren kunnen helpen! Neen! Het leven des geloofs is dagelijks opnieuw aan God zich te gewinnen...' (bij het woord 'Gewinnen'). En naar aanleiding van het woord 'Horen': 'Gij moet u wachten voor twijfelen aan de waarheid van het woord, of aan de gewilligheid van Jezus Die het spreekt. Hij is duizendmaal gewilliger, niet alleen om anderen maar u in

Aan het begin.....

Eén ding

In het eerste nummer van het jaar onzes Heeren 2009 willen we u als redactie van ons kerkelijk weekblad van harte Gods zegen toewensen.

Het gaat ons om slechts dit ene: de zegen van die God Die in Christus Jezus de onveranderlijke Verbondjehova is. Wiens naam van geslacht tot geslacht wordt uitgeroepen, opdat Zijn naam geheiligd worde en Zijn koninkrijk kome. Dit staat in de eerste twee gebedswoorden van de hoogste Profeet en de enige Voorbidder, Die alleen maar Zelf deze woorden als

zaken in het hárnt verklaart. Gods zegen als het ene nodige in leven en sterven. Opdat bij alles wat u bezwaren mag bij het passeren van de jaargrens toch in 2009 zal blijken: 'één ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken; dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel (Psalm 27:4)'. Opdat bij alle drukten en bezorgdheden ons leven mag gestempeld worden door het onderwijs aan Martha: 'maar één ding is nodig.... (Luk 10:42a)'. Wat een voorrecht om net als Maria aan Jezus'

voeten te verkeren om Zijn gezegende onderwijs te ontvangen. Het gaat in onze zegenwens om dat ene: opdat ge op droggronden en dwaalwegen net als de rijke jongeling zult horen: 'één ding ontbreekt u...(Mark 10:21)'. En tenslotte wensen we dit ene, opdat Gods Sion mag beoefenen: 'maar één ding doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, strekkende mij tot hetgeen dat voor is, jaag ik naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus Jezus (Fil 3:14)'.

Gods zegen

Deze zegenwens geldt u als - hopelijk trouwe - *lezer* van ons blad. Met de hulp des Heeren willen we proberen u wekelijks via ons blad van dienst te zijn. Moge het zijn tot bovenbedoelde zegen! Zonder ons ergens op te laten voorstaan, is het toch een voorrecht dat ons blad inmiddels ruim 18.000 abonnees mag hebben. We hopen, dat er sprake mag zijn van een blijvende betrokkenheid en een blijvende langzame groei. Met name onder onze jonge mensen en gezinnen. Daartoe roepen we de blijvende aandacht en medewerking van onze ambtsdragers in. Die kunnen we echt niet missen. Onze zegenwens voor 2009 geldt ook 'het *deputaatschap* ter behartiging van de belangen van De Saambinder'. Een mooie, lange naam. Bij alles wat uw aandacht vraagt en wat verandert: dit blijve uw taak onder Gods zegen. In onze zegenwens betrekken we graag onze *administrateur* ouderling J. Honkoop en (niet te vergeten!) zijn vrouw, mevrouw J. Honkoop - Dijkhuizen, die al zoveel jaren dit werk met hart en ziel mogen doen. Ze hebben aangegeven gezien hun leeftijd in de loop van dit jaar hun werkzaamheden te willen gaan afbouwen. Dit moeten we respecteren, maar we vinden het wel jammer. Op dit naderende afscheid hopen we DV nog terug te komen.

De medewerkers van ons *kerkelijk bureau* in Woerden dragen wekelijks het hunne bij aan de verschijning van ons blad. Onder beding van de zegen des Heeren mogen ze dienstbaar zijn aan het geheel der gemeenten. Beslist willen we niet vergeten onze gewaardeerde *drukker* de heer J.A. Verloop uit Alblasserdam met zijn personeel. Gods zegen ruste op hun voortdurende inspanningen 'een goed product te leveren'. De goede samenwerking moge bij alle veranderingen gecontinueerd worden.

De Heere geve Zijn zegen, dat de u bekende en onbekende *medewerkers*

aan ons blad zich willen en kunnen blijven inzetten met als gezamenlijk doel: de samenbinding aan en rond het kostbare pand dat ons is toevertrouwd door de Heere en ons voorgeslacht.

We denken bij onze zegenwens ook aan onze broeder mr. Clarence *Bleeker* in Grand Rapids USA, die onze belangen aan de overzijde van de oceaan behartigt.

Er is geen beter medicijn in onzekerheid en wankelmoedigheid dan naar Boven zien.

Samen verder

Als redactie zullen we onze geliefde vriend en broeder ds. Moerkerken zeer missen. Het is na 23 jaar zo onwezenlijk... Als drietal, samen met de redactiesecretaris broeder J. J. Verhage en de pas benoemde redacteur ds. C. Neele, moeten en mogen we verder. Moge het zijn onder de werkelijk onmisbare zegen des Heeren. Daaraan is immers alles gelegen. Ook de inhoud en vaste koers van ons blad zijn daarvan afhankelijk.

Met het oog op de onbekende en onzekere toekomst besluiten we daarom met de woorden uit Psalm 4 vers 7: 'Velen zeggen *'Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijs, o HEERE'*. Hier zien we naast elkaar: wat velen zeggen en wat David bidt.

Wat velen zeggen

David beleeft één van de moeilijkste tijden van zijn leven. Hij trekt zich terug uit Jeruzalem. Zijn eigen jongen staat hem naar het leven. Toch maakt hij niemand verwijten, want het is allemaal 'eigen schuld'. Hij ligt op een veldbed. Een koning zonder kroon en troon, zonder paleis en dak boven zijn hoofd. De nacht begint te vallen. Er zijn zoveel gevaren en zorgen. Het is zo donker in het heden. In de verte zijn de spotters en de vijanden. Om hem heen zijn er velen, die moedeloos zijn. Wat ze *zeggen* blijkt ook in hun zoeken en handelen: Hoe moet het toch verder? Hoe zal alles zich ontwikkelen? Er is zo'n gemis aan gegrond Godsvertrouwen. Er is zoveel leeg zelfvertrouwen. Een leeg hart, dat geen uitkomst ziet. Dat is de armoede van de wereld en...de onbekeerde mens. Men ziet de toekomst somber is. Let er eens op, dat het antwoord op

de vraag '*wie* zal ons het goede doen zien' niet gegeven wordt. Ook voor 2009 niet. Allerlei voorspellingen en verwachtingen ten spijt. Het antwoord blijft uit! Wie van de mensen zal ons het goede, vrede, heil, troost schenken? Het *goede* van de aarde, zelfs van volgeladen graanvelden en overlopende wijnpersbakken (vers 8). Wie zal het goede *zien* met natuurlijke ogen, die alleen de aarde en de omstandigheden zien. Geen antwoord op de vragen van velen voor 2009.

Naar boven kijken

Maar dan het genadevoorrecht, de zegen die we u zo gunnen: niet klagen tegen de mensen, maar bidden tot God. Niet kijken om je heen, maar: 'd'ogen houdt mijn stil gemoed, opwaarts om op God te letten..' Dan vraagt David niet om de overwinning op zijn vijanden. Niet om terugkeer naar zijn paleis. Niet om het wegemen van het kruis. Niet om het wegemen van het oordeel. Maar hij vraagt om het Licht, de Waarheid en het Leven. Hij vraagt niet om iets, maar om Iemand. Om God en Zijn Immanuël. Er is geen beter medicijn in onzekerheid en wankelmoedigheid dan naar Boven zien. Neen, niet rondom kijken en zoeken. Maar: 'Heere, mag Uw gunst en zegen in Immanuël ervaren worden? Mag Uw aangezicht niet langer afgewend zijn, maar stralen in liefde. Mag ik weten, dat U bij me bent en blijft'. Dan is het goed; goed wat de HEERE doet, hoe de tijdelijke, lichamelijke, uiterlijke omstandigheden ook zijn. Wat de onzekere toekomst dan ook brengen moge, dan is er vreugde in het hart (8a) en vrede in de ziel (9a). De verberging van Gods aangezicht is bitterder dan de dood. Maar het schijnen van Zijn vriendelijk aangezicht in de Zoon van Zijn welbehagen, geeft vrolijkheid en licht, alle oprechte harten. Het was het zwaarste lijden voor Immanuël, dat het aangezicht van Zijn Vader was afgewend. Immanuël was in de duisternis van de verberging, opdat de Engel van Gods aangezicht mee op trekken zal, de onbekende toekomst tegemoet. Gerust als een kind gaat David slapen. Want de Heere zorgt en waakt...Er wordt zo niet tevergeefs naar Boven gekeken, vanwaar alleen maar het goede komen kan. Ook voor 2009. Ook voor u! Vandaar ons gebed: 'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijs, o HEERE'.

Namens de redactie, ds. G.J. van Aalst

In goede orde

Aan het begin van een nieuw jaar worden in veel gemeenten ambtsdragers bevestigd. Vaak gaat om een zogenaamde herbevestiging; soms worden er ambtsdragers voor het eerst bevestigd. Een bevestigingsdienst is een bijzondere dienst. Het is immers een belangrijk gebeuren wanneer er ambtsdragers in het midden van de gemeente in het ambt bevestigd mogen worden. Daarin blijkt dat de Heere Zijn gemeente aan deze plaats nog in stand houdt.

De Koning der kerk stelt ambtsdragers in Zijn gemeente. Van Zijnentwege worden deze mannen geroepen tot het ambtelijke werk. Laten ze dan ook van Hem de benodigde wijsheid en bekwaamheid mogen begeren en verwachten. Want wie is tot deze dingen bekwaam? Het gaat immers over arbeid in de wijngaard des Heeren. Er moet geestelijke arbeid verricht worden. Zeker in het ouderlingenwerk geldt dat we omgaan met zielen voor de eeuwigheid. Wat luistert het nauw. En wij zijn maar mensenkinderen. Zo beperkt en zo verduisterd door de zonde. Wat is dan het licht en de leiding des Heeren onmisbaar. Laat er een voortdurend binnenkamergebed mogen zijn bij de ambtsdragers. En ook in het midden der gemeenten. Het is een onuitsprekelijk grote genade dat er staat dat Christus Zelf bidt.

Nieuwe ambtsdragers

Wanneer we voor het eerst in een ambt bevestigd worden, is er zoveel nieuw. De plaats in de kerkenraadkamer en de kerkenraadbank op zondag. De kerkenraadvergadering. Het huisbezoek en andere ambtelijke bezoeken. Voor ouderlingen: het voorlezen en het leiden van de leedienst, enzovoort. Het is zaak dat de voorzitter van de kerkenraad het nieuwe kerkenraadlid bezoekt en hem wat wegwijs maakt. Wat komt er allemaal op hem af? Hoe lopen bepaalde dingen? Waar moet je in het bijzonder erg in hebben?

Het is een goede werkwijze wanneer een beginnend ambtsdrager als het ware meeloopt met een ervaren ambtsbroeder. Zeker gedurende bij-

voorbeeld het eerste jaar. Misschien kan hij wel met hem samen een vast koppel vormen voor een huisbezoek-wijk. Langs natuurlijke weg kunnen dan allerlei vragen besproken worden, en diverse dingen toegelicht en uitgelegd worden. In het ambtelijke werk zijn afhankelijkheid van de Heere en een ootmoedige gang door de gemeente uiterst belangrijk. Ook wijst het bevestigingsformulier terecht op de noodzaak van het voortdurende onderzoek van de Schrift. De verborgen omgang met de Heere is onmisbaar, zeker wanneer we met anderen over de dingen des Heeren hebben te spreken. Een belangrijk punt is de zwijgplicht.

In het ambtelijke werk zijn afhankelijkheid van de Heere en een ootmoedige gang door de gemeente uiterst belangrijk.

Ambtsdragers hebben zwijgplicht. Daarvan moet ook de echtgenote van een (nieuwe) ambtsdrager doordrongen zijn. Er mogen nooit zaken vanuit een kerkenraadgezin in de gemeente terecht komen. Naast de eigen gemeente is er ook het bredere verband van het geheel van het kerkelijke leven zoals dat er onder ons zijn mag. De classis en andere kerkelijke vergaderingen vragen van tijd tot tijd onze aandacht. Voor alle ambtsdragers, maar zeker voor hen die pas beginnen, zijn ambtsdragersbijeenkomsten heel waardevol en leerzaam. Vanwege het onderwerp dat behandeld wordt en waarbij bezinning plaats heeft en informatie verstrekt wordt. Ook vanwege onderlinge uitwisseling van ervaringen en contact met andere ambtsdragers dat er door ontstaan kan.

Aan te bevelen leesstof

Het is van nut dat beginnende ambtsdragers zich op de hoogte stellen van enkele uitgaven die binnen ons kerkelijk leven verschenen zijn. Zo is vanwege de Generale Synode van 2001 de uitgave verschenen *Louter*

genade, over verbond, beloften en prediking. Het is een publicatie over de leer zoals deze naar Schrift en belijdenis onder ons steeds is en wordt voorgestaan en uitgedragen. In 2005 is er, geschreven door J.J. Grandia e.a., een uitvoeriger publicatie verschenen onder de titel *Verbond, prediking en geestelijke leven, een toelichting vanuit de Gereformeerde Gemeenten.* Uiteraard mag van ambtsdragers verwacht worden dat ze op de hoogte zijn van de *Gereformeerde Dogmatiek* zoals deze door ds. G.H. Kersten voor de gemeente is toegelicht. Ook mag wel aanbevolen worden het bekende boek van ds. A. Vergunst, *Neem de wacht des Heeren waar.* Leerrijk is verder van ds. J. van Haaren *De goede belijdenis*, waarin hij onder andere schrijft over ambtelijke taken als catechese en huisbezoek.

Het is van groot belang dat ambtsdragers thuis zijn in de leer die naar de godzaligheid is zoals deze onder ons mag worden verwoord. Daarnaast is het ook nuttig kennis te nemen van kerkordelijke zaken. Hoe gaat het in allerlei kerkrechtelijke en praktijksituaties onder ons toe? Om daarvan op de hoogte te zijn is ten eerste aan te bevelen het boekje *De Dordtse Kerkorde*, met inleiding, aantekeningen en toelichting voor hedendaags gebruik. Dit is een uitgave van ons deputaatschap Kerkrecht. Eveneens is van belang *In goede orde, handleiding en toelichting bij de kerkelijke rechtsgang.* Deze beide uitgaven zijn in 2008 verschenen en zijn te bestellen bij ons Kerkelijk Bureau. Daar is ook het boekje *Voornaamste Besluiten* verkrijgbaar. De titel zegt het al: daarin staan de voornaamste besluiten van de in de loop der jaren gehouden generale synoden van ons kerkverband. Verder is ook altijd nog heel waardevol de uitgave van ds. K. de Gier *Toelichting op de Dordtse Kerkorde.*

Voor ambtsdragers is het naast deze algemene leesstof soms ook handig over een bepaald onderwerp in kort bestek een en ander te kunnen naslaan. Vanwege ons deputaatschap DMZ zijn er in dit verband in de loop der jaren handzame boekjes verschenen. Ook zijn diverse uitgaven van onze Jeugdbond te noemen.

Wijsheid van node

We zullen allen wel verstaan dat we met het kennis nemen van goede publicaties er niet zijn. Evenmin kunnen we ons tevreden stellen met goede raad van een oudere ambts-

broeder. Overigens moeten we wel bedenken dat we slechts tot onze schade en tot schade van de gemeente zulke zaken onbenut laten. Maar wezenlijk is dat de Heere wijsheid verlenen zal. De Geest der wijsheid is ons zo onmisbaar nodig. Om getrouw en eerlijk, liefdevol en godvrezend het ambtelijke werk te mogen verrichten. Zeker in onze tijd mogen we wel verzuchten: wie is hiertoe toch bekwaam? Mogen we maar veel in waarheid en oprechtheid de Heere nodig hebben. Persoonlijk; laten we ook die kant toch niet vergeten. En ook ambtelijk. "En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere", zo wijst de apostel Jako-

bus ons de weg. Die afhankelijkheid moge maar veel beleefd worden. En dan mocht de Heere genadig ook door nieuwe ambtsdragers vervullen wat we lezen in 1 Petrus 4: "Een iegelijk gelijk hij gaven ontvangen heeft, alzo bediene hij dezelve aan anderen, als goede uitdelers der menigerlei genade Gods. Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods; indien iemand dient, die diene als uit kracht die God verleent; opdat God in allen geprezen worde door Jezus Christus, Welken toekomt de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid". Dat zal zijn tot stichting van de gemeente.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

De enge poort : Het ingaan van de uitverkorenen door de enge poort (brochure). **Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht**, via dhr. M. Timmermans van: R. Sibbes / Geborgen in Ihm. - J. Bunyan / Uberfließende Liebe.

Jeugdbond Geref. Gemeenten, via S. van Leeuwen: (Comm. Zomerkampen) / Liederbundel.

Architect M. Ros uit Oud-Beijerland: Een jubileumuitgave van Architectenburo Roos-Ros. *Ook een exemplaar voor de (hulp)docenten en studenten.*

Theologische Universiteit Apeldoorn: Christa Boerke / Paul Gerhardt (1607-1676): Lezingen, gehouden tijdens het Gerhardtsymposium in de Theologische Universiteit op 10 maart 2007 t.g.v. zijn 400ste geboortedag [Apeldoornse Studies: no. 49]. - Gunnar Begerau / Elia vom Krit zum Jordan, Serie 23, Theologie.

Uitgeverij De Zaaier te Aagtekerke: Div. / Een zaaier ging uit ... ; Bundel 28.

Gereformeerde Gemeente Barendrecht: Ds. L. Terlouw / Zuiderhaven : Gereformeerde Gemeente Barendrecht (Kerkbouw).

De Wachter Sions, via dhr. M. Meijering: Ds. J. Roos / Davids Reislied : Zeven preken over Psalm 23.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Nunspeet, via Ds. L. Blok: Het profetisch Woord : Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet. *Ook een exemplaar voor de (hulp)docenten en studenten.*

Federatie Zeeland West te Kapelle: Lesbrief met opdrachten : Zichtbaar Geloven : 400 jaar Nadere Reformatie en Zeeland 1608-2008.

Giften kwamen binnen via ons rekeningnummer 3372627 van: Jeugdver. Rijssen i.v.m. lezing student G.W.S. Mulder / Geref. Gemeente te Terneuzen / d. B. te S. / W. S. te B. / B. te A. / d. B. te NB / S. te A. / U. te A. / V. te M. Totaal € 1020.00. Alle geefsters en gevers hartelijk dank!

Rotterdam,

M. Bal

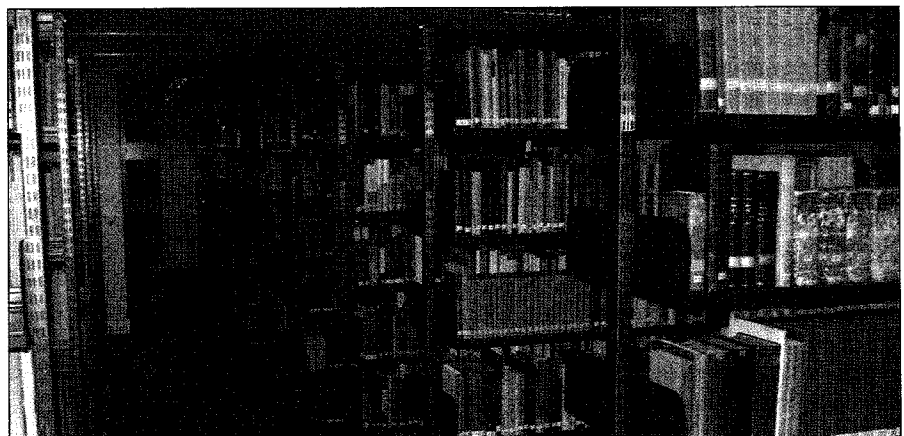
Uit de bibliotheek

Er is niet veel meer over van de oude bibliotheek en school. De nieuwe bibliotheek is zo goed als opgeleverd. Eind januari zal de laatste hand hieraan worden gelegd.

Gelukkig dat er nog een plekje is vrijgehouden om ons werk voor de bibliotheek te doen. Daar heeft Roelof de L. voor gezorgd. Door zijn toedoen kan vanuit een kleine ruimte nog een verslag voor 'De Saambinder' worden gemaakt. Roelof is de man die ervoor zorgt dat op het gehele bouwwerk alles naast en met elkaar werkt. Hij zorgt samen met zijn vaste medewerker Huibert R. dat de bouwmaterialen niet alleen op tijd binnen zijn, maar ook dat aan het eind van de dag alles weer opgeruimd is. De hele dag hoor je mensen naar hem vragen. Niets ontgaat hem. Het valt niet altijd mee om met zoveel mensen en evenveel wensen rekening te houden. Wij zijn hem en Huibert zeer erkentelijk voor het meedenken en meewerken. Gelukkig hebben ze bij Middelwateringbouw nog mensen in dienst met enig gevoel voor 'oudvaders'. Want met alle zorgvuldigheid wordt rondom de bibliotheek gewerkt en waakt men over de vele oude boeken.

Ondanks het rumoer op de Boezemsingel was er nog gelegenheid om schenkingen (boeken, brochures, foto e.d.) uit te zoeken. Deze waren afkomstig van: Ds. F. M. te B. / D. K. te Z. via L. / J. W. te G. / de opgeheven Geref. Gemeente van Haarlem via J. M. / M.F. d. B. te Z. / Fam.

A.D. d. B. te R. / J. T. te T. via student v. Rijswijk / L. V. te S. / Ds. A.J. de W. te S. / Fam. T. te D. / N.N. via student Brede- weg / uit het nalatenschap van J.W. D. via dhr. B. / Echtpaar P. te U en de dames H. te N. ter A via student IJsselstein / Ds. X.X. / Fam. R. B. te K. via student Mal- jaars / G. T. te Z. / G.T.J. v. B. te H.G. via student Visser / H.S. v.d. H. te T. via stu- dent Baaijens / N.N. via student Mulder. Nieuwe uitgaven hebben wij ontvangen van verschillende uitgevers, nl. van: **Boekhandel en Antiquariaat De Roo te Zwijndrecht**: Thomas Alberthoma / De Richter in het paradijs : of onderzoek van de Heilige Schriften. - J.C. Philpot / De Leerredenen 1^e t/m 5^e Achtal ; over- gezet in hedendaagse spelling door Joh. A. Bunt ; vanuit de oorspronkelijk uit het Engels vertaalde predikaties door J. Nieuwland. - J.C. Philpot / De verwach- ting van de huichelaar : Predikatie over Job 27:8-10 (brochure). - J. Mobachius /

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Kalamazoo (Michigan, VS):
ds. G. Clements te Gouda;
Te Picture Butte (Canada): ds. J.M.D. de
Heer te Middelburg-Centrum.

■ BEDANKT

Voor Boskoop:
ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;
Voor Drachten:
ds. F. Mulder te Wageningen;
Voor Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. J.J. Tanis te Kampen;
Voor Terneuzen: ds. J.J. Tanis te Kampen;
Voor Terwolde-De Vecht:
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
Voor Westkapelle:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam.

■ VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM

Op **vrijdag 9 januari** hoopt de classis
Rotterdam te vergaderen in het kerkge-
bouw van de Geref. Gemeente te Rotter-
dam-Centrum, Boezemsingel 30. Aan-
vang: 19.30 uur.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSSEN 19 SEPT. 2008 NOORDERKERK RIJSSSEN

Namens de roepende kerk van Wierden
opent ds. D. de Wit de vergadering op de
gebruikelijke wijze.

Het moderamen wordt als volgt samen-
gesteld: Preses: ds. A. Schreuder, assesso-
ren: ds. C.A. van Dieren en ds. D. de Wit, 1^e
scriba: oud. K.H. de Heer, 2e scriba: oud. F.
van Toor, quaestor: oud. D. Ebbers..

In comité wordt gesproken over de ont-
wikkelingen in de gemeente Almelo. Het
blijkt na verschillende pogingen niet
mogelijk in deze steeds kleiner wordende
gemeente in de ambten te voorzien. Het
ingaan van een traject naar het beëindi-
gen van het zelfstandig bestaan van deze
gemeente is daarmee onvermijdelijk. Er
zal in goed overleg met de gemeente
Almelo de tijd genomen worden om dit
traject uit te voeren.

Aan de kerkenraad van de gemeente Rijs-
sen-Zuid wordt gevraagd te doen wat
des kerkenraads is ter afhandeling van
alle lopende zaken en in overleg met de
gemeente Almelo te komen met defini-
tieve voorstellen. In de tussenliggende
tijd zal vanuit verschillende gemeenten

geholpen worden om de diensten in
Almelo te verzorgen.

Vervolgens worden de rapporten voor-
gelezen van de kerkvisitaties te Doetin-
chem, Beekbergen, Apeldoorn, Arnhem,
Deventer en Terwolde de Vecht. Naar
aanleiding hiervan wordt gesproken over
de gebruikte catechisatiemethoden. Het
advies van visitatoren wordt door de clas-
sis overgenomen om bij gebruik van een
catechisatiemethode alleen gebruik te
maken van een methode uit onze eigen
gemeenten. Tevens komt de overweging
ter sprake om te komen tot een nieuwe,
eenvoudige methode.

Er is een schriftelijk rapport betreffende
de verzorgingshuizen. Er wordt waarde-
ring uitgesproken voor het feit dat de
classis nu tijdig en breed wordt geïnfor-
meerd. Er wordt nader ingegaan op het
spanningsveld tussen kwaliteit en identi-
teit bij het benoemingsbeleid. Benadrukt
wordt de identiteit van onze tehuizen
goed te bewaken. De door de classis
benoemde vertegenwoordigers in de
Raad van Advies zullen dit meenemen
naar hun vergadering. Bij acclamatie

wordt F. van Toor herbenoemd in de Raad
van Advies van SVRO.

De brs. J.G. Bolier en N. Geluk doen ver-
slag van de door hen uitgevoerde kas-
controle: alles is in goede orde bevonden.
Na een stemming wordt br. F. van Toor
herkozen als tweede scriba.

Bij de rondvraag wordt in dank vast-
gesteld dat oud. H. Keurhorst van Terwol-
de de Vecht het lees/preekrooster voor
Almelo blijft verzorgen.

De preses bedankt de kerkenraad van
Wierden, die de classis bijeen riep, voor
de verrichte werkzaamheden. De verga-
dering wijst de gemeente van Apeldoorn
aan om de classis bijeen te roepen op
vrijdagavond 6 februari 2009 om 19.00
uur in de Noorderkerk te Rijssen.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor
hun komst en inbreng. Hij vraagt ouder-
ling J.G. Bolier van de roepende kerk
Wierden te eindigen.

F. van Toor, 2^e scriba.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2008

* Pag. 177, gemeente **ERMELO**.

Het juiste e-mailadres van de scriba, A.
Verschoor, is: scriba.verschoor@solcon.nl

* Pag. 297, gemeente **ROTTERDAM-
CENTRUM**.

Scriba is nu: W.J. Schot, Ringvaartweg 190,
3065 AG Rotterdam, tel. 010-202 03 05,
wschot@acicargo.com

BERICHTEN

■ VOORLICHTING HBO-THEOLOGIE CGO

De CGO houdt op **woensdag 7 januari**
een voorlichting in het gebouw van chr.
hogeschool Driestar *educatief*, Burg.
Jamessingel 2 te Gouda. De opening is
om 19.00 uur. Er zijn vertegenwoordigers
van de reformatorische scholen voor
voortgezet onderwijs aanwezig om uw
vragen over het werken in het onderwijs
te beantwoorden. Om 20.15 uur en om
21.45 uur starten voorlichtingsronden
over de opleiding tot docent godsdienst,
door een vertegenwoordiger van de
CGO.

Een informatiefolder kunt u downloaden
van www.cgo.nu of u kunt contact opne-
men met de voorlichter, dhr. A.W. Burg-
hout, tel. 0167-573118, e-mailadres:
bur@calvijncollege.nl.

Bevoegde docenten kunnen met vragen
over vrijstellingen terecht bij:

drs. J. van Mourik, adjunct-directeur,
tel. 0113-344407, e-mail: jvm@kliksafe.nl;
dhr. W.M. van der Wilt, directeur, tel. 010-
4510560, e-mail: cgo@kliksafe.nl.

Volgende voorlichtingsbijeenkomsten
zijn gepland **8 maart, 11 en 14 mei**.

■ VAN HET ZENDINGS- DEPUTAATSCHAP

In de gemeenten is in de afgelopen
weken voorbede gedaan voor de zorge-
lijke situatie van onze zusterkerk, de
Nigeria Reformed Church. Er was een
sfeer van bedreiging en intimidatie waar-
bij de situatie voor ambtsdragers en hun
gezinnen levensbedreigend was. Inmid-
dels is bekend geworden dat de man die

waarschijnlijk achter dit alles zit, is opgepakt en gevangen zit in een ander deel van Nigeria.

De kerk is niet alleen opgelucht met deze ontwikkeling maar wil de gemeenten in Nederland ook hartelijk danken voor het meeleven, vooral in de gebeden. Het deputaatschap hoopt dat het nu weer mogelijk wordt om nieuwe werkers uit te zenden en de kerk te ondersteunen.

Namens het zendingsdeputaatschap, ds. W. Harinck, secretaris

■ EEN WEEKJE UIT IN EIGEN SFEER! MISSCHIEN IETS VOOR U?

Wilt u ook eens een vakantieweek, waarin u mensen ontmoet, die gelijkgezind zijn en bent u nog redelijk gezond, dan zijn de weken voor ouderen en alleenstaanden (vanaf 50 jaar) vast iets voor u! Ook dit jaar organiseren we als Commissie Vakantieweken van de Bond van Vrouwenverenigingen weer 3 mooie vakantieweken. Er zijn gasten, zowel dames als heren, die al jaren met veel genoegen meegaan met onze weken. Het is ook fijn als er ieder jaar weer nieuwe gasten meegaan. Onze weken zijn zeer geschikt voor zowel dames als heren. Beiden zijn dan ook van harte welkom.

Deze weken kenmerken zich door een goede onderlinge sfeer en verbondenheid. Op dinsdag en donderdagmiddag wordt er een busreis georganiseerd. Twee avonden komt er een spreker, waarvan één altijd een predikant is. De avonden worden afgesloten met een meditatie en iedere morgen wordt er met elkaar een bijbelgedeelte besproken, hetgeen een meerwaarde geeft aan deze weken. Op zondag kerken we in de dichtstbijzijnde Geref. Gemeente. Twee echtparen gaan mee als uw staf. Zij organiseren de uitstapjes e.d. en proberen u een aangename vakantie te bezorgen in een mooi oord, waar u op basis van volpension logeert.

Hebt u nog vragen of wilt u meer informatie neem dan contact op met mevr. E. Berkouwer-Bel, tel. 0488-483031. Haar adres is: Prinsenhof 38, 4041 BN Kesteren.

U kunt kiezen uit de volgende weken:

Zeddam: **20-27 juni**
Vakantiehôtel "Ruimzicht"
De prijs is € 475,- p.p.
Toeslag 1-pers. kamer: € 20,-.

Doorn: **11-18 juli**
Vakantiehôtel "Kaap Doorn"
De prijs is € 495,- p.p.
Toeslag: geen.

Ede: **1-8 augustus**

Vakantiehôtel "De Bosrand"
De prijs is € 475,- p.p.
Toeslag 1-pers.kamer: € 20,-.

U kunt zich telefonisch opgeven vanaf **woensdag 21 januari** bij: mevr. E. Berkouwer - Bel: **tel. 0488 - 483031**. Tot ziens in één van de vakantieweken!

■ SAMENZANGAVOND TE ZWIJDRECHT

De Stichting Musica Sacra organiseert op **zaterdag 10 januari** een Datheensamenzangavond in de Oude Kerk te

Zwijndrecht, Kerkstraat 49. Ds. G.J. van Aalst hoopt de opening en de sluiting te verzorgen en tevens een meditatie te houden. Organist: Pieter Heykoop. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. Stichting China. Parkeren: omgeving Rotterdamseweg.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 4 JANUARI 2009

Aagtekerke 9.30 uur (bev.ambtsdr.) en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Schreuder; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Andijk 18.30 uur ds. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Kleppe; Arnhem 10.00 en 18.00 uur ds. Baan; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Van Manen; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 16.30 uur ds. Paul; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. Clements; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 15.30 uur ds. De Waard; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Eindhoven 15.00 uur ds. Labee; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 10.00 en 16.00 uur ds. Melis; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. De Jongste en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 18.00 uur stud. Bredeweg; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 18.30 uur stud. Boeder; Haamstede 10.00 uur ds. Vreug-

denhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. Schot; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 14.30 uur ds. Van Gelder; Kapelle-Biezeling 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 14.00 uur ds. De Heer; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 14.30 uur ds. Brugge; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur stud. Van Rijswijk; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur leesdienst; Nieuw Beierland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur ds. Karens; Nieuwerter Aa 15.30 uur stud. Van Rijswijk; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 18.30 uur ds. Melis; Nisse 14.30 uur ds. De Jongste; Nunspeet 9.30 (bev.ambtsdr.) en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostburg 10.00 en 15.00 uur stud. Maljaars; Oosterland 14.30 uur ds. Tuinier; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Karens; Poortugaal 9.30 en 15.00 uur stud. Bredeweg; Puttershoek 19.00 uur ds. Veenendaal; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Verweij; Ridderkerk 9.30 (bev.ambtsdr.) en 17.00 uur ds. De Leeuw; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en

18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 (bev.ambtsdr.) en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 uur (bev.ambtsdr.) en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Meeuse; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur leesdienst; Soest 9.30 uur ds. Van Eckeveld en 19.00 uur (H.D.) ds. Visscher; Sprang-Capelle 17.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Schipper; Stolkwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 18.00 uur stud. Maljaars; Terwolde-De Vecht 15.00 uur ds. Baan (bev.ambtsdr.); Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. Meeuse en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Waarde 9.30 en 18.00 uur (bev.ambtsdr.) ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 uur ds. Paul; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 6 JANUARI 2009

Ermelo 19.30 uur ds. F. Mulder; Soest 19.30 uur ds. Mondria; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. Van Rijswijk.

■ WOENSDAG 7 JANUARI 2009

Aalburg 19.30 uur stud. Boeder; Beekbergen 19.30 uur ds. Schreuder (bev. ambtsdr.); Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Brugge; Elspeet 14.30 uur (bev. Ds. Van Manen) ds. Beens en 19.00 uur (intredienst) ds. Van Manen; Genemuiden 19.30 uur stud. Bredeweg; Rijssen-Noord 19.30 uur leesdienst; Westzaan 19.30 uur ds. Van der Net.

■ DONDERDAG 8 JANUARI 2009

Bodegraven 19.30 uur ds. Baan; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Van Eckeveld; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Naaldwijk 19.45 uur ds. Silfhout; Nunspeet 19.30 uur ds. Schot; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Waardenburg 19.30 uur stud. Van Rijswijk (voor de Zending); Wagenin-

gen 19.30 uur ds. F. Mulder; Zoetermeer 19.30 uur ds. Verweij; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 9 JANUARI 2009

Werkendam 19.30 uur ds. Karens.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30

ADVERTENTIES

Familie, predikanten, studenten, kerkenraden, vrienden en bekenden willen wij, op deze wijze, Gods onmisbare zegen toewensen voor het nieuwe jaar 2009.

Fam. ds. E. Bakker
Langeweg 40
4694 BN Scherpenisse

Wij wensen alle predikanten, studenten en kerkenraden van harte Gods onmisbare zegen toe bij de intrede van het niet nieuwe jaar. De onmisbare hulp en leiding van Gods Geest in het persoonlijke en ambtelijke leven is onmisbaar tot de verheerlijking van Sions Koning.

Wij danken allen voor de goede wensen die wij bij de uitgang van het oude jaar en de intrede van het nieuwe jaar mochten ontvangen.

Leusden,
ds. en mevr. Verweij

De dominee, kerkenraad en allen, die hun meeleven betuigden en kaarten stuurden zeg hartelijk dank. Voor 2009 wens ik allen Gods onmisbare zegen toe.

Mevr. T.L. van den Noort -
van de Velde
Krimpen a/d IJssel

Langs deze weg willen wij familie, vrienden, (em.) predikanten, studenten, pred. weduwen en kerkenraden Gods onmisbare zegen toewensen voor 2009.

Fam. L.C. Hage-Baaij
Lange Heideweg 30
6731 EG Otterlo

uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsmann; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor het jaar 2009 wensen wij curatorium, docenten, predikanten, emerituspredikanten, predikants-weduwen, zendingswerkers, evangelisten, kerkenraden en gemeenteleden des Heeren onmisbare hulp en zegen toe.

Studenten van de
Theologische School
te Rotterdam

Wij willen u allen de onmisbare hulp en zegen van de HEERE toewensen voor 2009.

"Doch mijn God zal naar Zijn rijkdom vervullen al uw nooddrift, in heerlijkheid door Jezus Christus" (Fil. 4: 19)

Werkendam
ds. en mevr. Karens-Vaane

Boekhandel en Antiquariaat Versprille

Noordweg 9a, Krabbendijke,
maandag gesloten Tel. 0113-502004
www.boekhandelversprille.nl

Te koop gevraagd Theologische- en aanverwante boeken

Tevens het adres voor het (opnieuw) inbinden van uw boeken

Voor het leveren en leggen van **natuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

G. de GROOT

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
Tel.: 0342-441812

Te huur ruime **vakantiewoning**.
Dicht bij Norwich,
in Zuid Ontario Canada.
Inlichtingen 001.519.688.0947.
Hollands sprekend.

VLOERTEGELS

❖ 1.200 M² SHOWROOM MET MEER DAN

300 SOORTEN NATUURSTEEN

250 SOORTEN TEGELVLOEREN

NIEUW!! NU OOK SIERBESTRATING

❖ MET/ZONDER PLAATSING

❖ MET/ZONDER VLOERVERWARMING

❖ SPECIALE KORTINGEN VOOR
KERKVLOEREN

Download nu
gratis van onze site
het boekje 'Vraag
& antwoord over
(natuur) stenen
vloeren'

KROON

WWW.KROONVLOERENINSTEEN.NL

Energieweg 8c, 4231 DJ Meerkerk, tel (0183) 354225

Direct aan de A27 tussen Gorinchem-Utrecht, afrit 25

Openingstijden: ma-vr 8-17 uur, za 9-16 uur.

NATUURSTEEN- EN TEGELVLOEREN

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda

D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

Capelle aan den IJssel Gouda

Zorg...

Respect...

Aandacht...

Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Begrafenisverzorging

Poppe

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

BOEDER SCHERPENZEEL
**COMFORT
KLEDING**

SERVIS AAN

HUIS MOGELIJK

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING

KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30

REVOKE

Reformatorische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echt)paren

De vereniging streeft onder meer naar:

- het bevorderen van contacten tussen ongewild kinderloze echt)paren
- het steun verlenen aan deze doelgroep
- het geven van voorlichting
- ethische aspecten belichten op behandelmethoden voor onvruchtbaarheid

Info: www.revoke.nl

e-mail: info@revoke.nl

tel. 0184-642253

Begrafenisverzorging "Honestum"

☎ 0180 - 628908 (Dag en Nacht)

L. Melieste - Verveer

Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Christelijke begrafenisverzorging

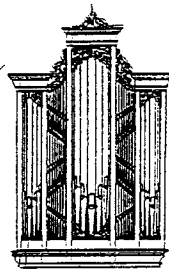
De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging
in de provincie Utrecht en
de regio's Gouda en Hilversum.

Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Orgelmakerij
Boogaard

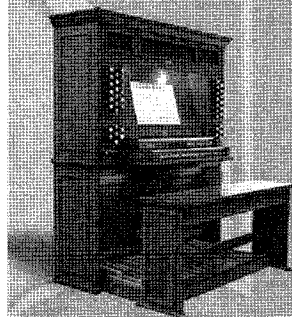
Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Begrafenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

ORGELCENTRUM ANDANTE

In onze beide winkels is een ruim
assortiment aan bladmuziek in zowel
notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSEN

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

ZGG ZOEKT ZENDINGSWERKERS

Het deputaatschap Zending Gereformeerde Gemeenten roept sollicitanten op voor de volgende functies:

Jeugdwerker in Ecuador

Tijdelijke functie (± 4 jaar): zendingswerker die het jeugdwerk samen met de leden van de verschillende zendingsgemeenten in Ecuador uit kan bouwen.

Zendingswerkers in Guinee

Cofiah: echtpaar voor werkzaamheden met een 'daadkarakter' zoals alfabetiseringswerk en kleinschalige diaconale activiteiten.

Boké: evangelist

Boké: zendingswerker ten behoeve van werkzaamheden in de leeszaal- en ontmoetingsruimte.

Vanwege de aard van het werk zoeken wij voor deze functies (getrouwde) mannen.

Werkers in Oost-Azië

ZGG is op zoek naar echtparen die voor langere tijd willen worden uitgezonden naar het kleine team in Azië.

Zie www.zgg.nl voor functiebeschrijvingen en functie-eisen of neem contact op met ZGG.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten en zich verbonden voelen met het werk van de zending.

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van opleiding, ervaring en referentieadressen graag vóór 9 januari 2009 richten aan: Deputaatschap Zending Gereformeerde Gemeenten t.a.v. de heer ds. P. Eikelboom, directeur, Postbus 232, 3440 AE Woerden.

Sollicitatiegesprekken zullen d.v. plaatsvinden op 16 en 30 januari 2009

Voor inlichtingen over deze functies kan contact worden opgenomen met de directeur van ZGG, de heer P. Eikelboom, telefoon kantoor: 0348-489950, privé: 0318-634626.

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

• H. de Jongh • PH. van der Leer • D.D.E. Mcheste

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

Woudenberg/Scherpenzeel.
Minicamping 'Klein Oudenhorst'
Te huur: 2-12 pers. vak. huisje + enkele stacaravans.

Tevens st. plaatsen voor uw eigen kampeermiddelen. Goede sanitaire voorz. Wasm. + droger aanw.
Tel: 0343-481558. Bgg: 06-27381888

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel o.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Centraal: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Ambtskleding

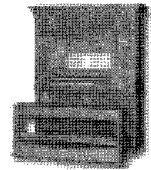
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jaqueets - Pantalons
Streppantalons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g: 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSPRAAK MOGELIJK

Orgelcentrum HET BINNENVELD in- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
CONTENT
AHLBORN
EMINENT

Onze showroom is geopend op afspraak

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

Te koop gevraagd:
THEOLOGISCHE BOEKEN
Antiquariaat Den Hertog
dhr. G.J. Zwoferink
Elzenkade 6, 3992 AC Houten,
Tel. 030-6346681

bis Betrouwbare audio oplossingen voor uw kerk- of verenigingsgebouw

- Systemen voor centrale bediening
- Betrouwbare, extra heldere kerktelefoon
- Technisch onderhoud en storingsdienst
- Persoonlijke aandacht en service
- Meting akoestiek en verstaanbaarheid
- Geluidsversterking
- Ringleidingen
- Opnameapparatuur

Bel BIS: 0180 - 486777. Of ga naar www.bis.nl

Advies • Ontwerp • Installatie • Onderhoud

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE

Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

Tel: 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

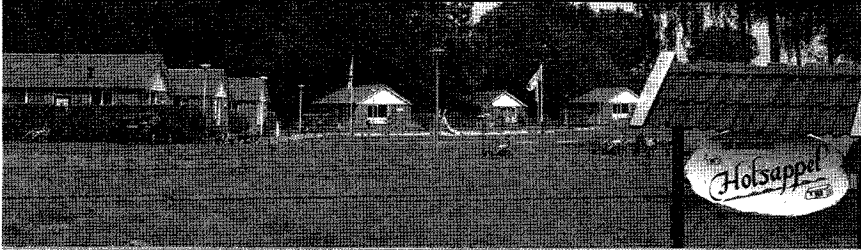
Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veendaal www.wegenaar.nl

Reserveer nu voor het seizoen 2009

- * NIEUW: 8 Persoons rolstoel vriendelijke bungalow, v.a.g.v.
- * Comfortabele 2 t/m 6 pers bungalows v.v. wasmachine en magnetron
- * Gebruik van overdekt verwarmd zwembad op 100 meter
- * Prachtige omgeving voor fiets- en wandeltochten
- * 55+ en buiten schoolvakanties: 20% korting
- * Bel voor infofolder of kijk op:

www.vakantieoordholsappel.nl

Fam. G. Timmerman - Molendijk 105 Zuna - Telefoon 0548 - 51 27 90

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen - Dag en nacht bereikbaar

Te koop in Gouda,
ruime nette 2-onder-1-kapwoning
(475 m3, 265 m2 grond),
vraagprijs € 329.000,00,
tel. 06-11372833 / 0182-632201

LETHBRIDGE, ALBERTA
Gezellige cottages te huur.
Fam. Sluijmers 00-1-403-329-8181
www.elbas.com

CALVIN CHRISTIAN SCHOOL in Alberta, Canada,

is looking for three teachers to fill vacancies in lower and upper elementary grades for 2009-2010.

For more information contact the principal:

William Grisnich: tel. 001 403 320 1650 Email: wgrisnich@ccschool.ca

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

JEUGDKOOR LAUS DEO

te Amersfoort (65 leden) zoekt een

nieuwe dirigent

Wij repeteren op vrijdagavond van
18:30 -19:30 uur.

Voor info: W.J. van Braak.

wjvanbraak@kliksafe.nl

of 033-4950596. Reacties graag

vóór 8 januari 2009.

Handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**

Gezondheidszorg

Darfur

Noodhulp

Papua

Alfabetisering

Peru

Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika

Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeentevond of op vereniging

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl